

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 4 października 2024 r.

Pozycja 231

POSTANOWIENIE

z dnia 23 maja 2024 r.

Sygn. akt Ts 280/22

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Michał Warciński,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej Parafii Rzymskokatolickiej [...] w S. o zbadanie zgodności:

art. 172 § 1 i 2 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2022 r. poz. 1360, ze zm.) „w zakresie, w jakim umożliwia nabycie przez zasiedzenie prawa własności nieruchomości kościelnej osoby prawnej przejętej przez Państwo w czasie PRL w okresie obowiązywania ustawy z dnia 20 marca 1950 r. o przejęciu przez Państwo dóbr martwej ręki, poręczeniu proboszczom posiadania gospodarstw rolnych i utworzeniu Funduszu Kościelnego (Dz. U. poz. 87 i 111 oraz z 1969 r. poz. 95)”, z art. 2, art. 21 ust. 1 i 2, art. 25 ust. 2 i 4, art. 31 ust. 2 i 3, art. 32 ust. 1 i 2, art. 37 ust. 1 oraz art. 64 ust. 1, 2 i 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 7 grudnia 2022 r. (data nadania) Parafia Rzymskokatolicka [...] w S. (dalej: skarżąca), reprezentowana przez pełnomocnika z wyboru, wystąpiła z żądaniem przytoczonym w komparycji niniejszego postanowienia na tle następującego stanu faktycznego:

1. Skarżąca wystąpiła przeciwko Krajowemu Ośrodkowi Wsparcia Rolnictwa w W. z pozwem o nakazanie pozwanemu wydania nieruchomości gruntowej o powierzchni 30,93 ha położonej w miejscowości S. gmina S., oznaczonej w ewidencji gruntów jako działki o nr [...]. W uzasadnieniu pozwu skarżąca wskazała, że jest właścicielem wymienionej wyżej nieruchomości, a pozwany, który włada tą nieruchomością, nie ma do niej żadnego tytułu prawnego.

Pozwany Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa w W. wniósł o oddalenie powództwa.

2. Wyrokiem z 4 lutego 2020 r. (sygn. akt [...]) Sąd Rejonowy w S. I Wydział Cywilny nakazał Krajowemu Ośrodkowi Wsparcia Rolnictwa w W. „pozwanemu aby wydał powodo-

wi nieruchomości położoną w S. gmina S., oznaczoną w ewidencji gruntów jako działki o numerach geodezyjnych 1 o powierzchni 14.3300 ha, 3/1 o powierzchni 0.0400 ha, 3/7 o powierzchni 16.5600 ha, dla której Sąd Rejonowy w S. prowadzi księgę wieczystą Kw nr S., tom 83, karta 76”.

2.1. Wyrokiem z 18 czerwca 2020 r. (sygn. akt [...]) Sąd Okręgowy w K. I Wydział Cywilny „na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego w S. z dnia 4 lutego 2020 roku, sygn. akt [...]”, uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Rejonowemu w S. do ponownego rozpoznania.

3. Wyrokiem z 5 stycznia 2022 r. (sygn. akt [...]) Sąd Rejonowy w S. I Wydział Cywilny oddalił powództwo skarżącej przeciwko Krajowemu Ośrodkowi Wsparcia Rolnictwa w W. W uzasadnieniu wyroku Sąd Rejonowy w S. podał, że „[p]rzy ponownym rozpoznaniu sprawy powód podtrzymał dotychczasowe stanowisko, wnosząc o nieuwzględnienie zarzutu zasiedzenia, zgłaszając zarzut zawieszenia biegu zasiedzenia, przerwanie biegu zasiedzenia, brak spełnienia przesłanek samoistności zasiedzenia, brak upływu terminu uprawniającego do zasiedzenia. (...) Pozwany podtrzymał dotychczasowe stanowisko oraz podniesiony zarzut zasiedzenia” (s. 2 wyroku). Sąd Rejonowy w S. uznał, że „[p]owództwo podlega oddaleniu – a to z uwagi na uwzględnienie przez Sąd podniesionego przez pozwanego zarzutu zasiedzenia” (s. 5 wyroku).

Skarżąca złożyła apelację od wyroku Sądu Rejonowego w S. z 5 stycznia 2022 r. (sygn. akt [...]).

4. Wyrokiem z 9 czerwca 2022 r. (sygn. akt [...]) Sąd Okręgowy w K. Wydział I Cywilny oddalił apelację skarżącej od wyroku Sądu Rejonowego w S. z 5 stycznia 2022 r. (sygn. akt [...]), uznając, że „[a]pelacja powoda okazała się nieuzasadniona i podlegała oddaleniu”. W uzasadnieniu wyroku Sąd Okręgowy w K. podał, że „Sąd Okręgowy nie dopatrywał się wadliwości postępowania przed Sądem pierwszej instancji. Ustalenia faktyczne poczynione przez ten Sąd, co do kwestii, o których orzekał są właściwe i kompletne, a wyprowadzone z nich wnioski nie budzą zastrzeżeń. (...) Prawidłowo dokonane ustalenia faktyczne oraz należyte umotywowaną ocenę prawną, Sąd Okręgowy w całości przyjął za własną. W ocenie Sądu odwoławczego Sąd I instancji nie naruszył żadnego ze wskazanych w apelacji przepisów zarówno prawa procesowego jak i prawa materialnego” (s. 5 i 6 wyroku).

5. Skarżąca, określając przedmiot skargi konstytucyjnej, wskazała, że „[s]karga konstytucyjna dotyczy wyroku Sądu Okręgowego w K. z 9 czerwca 2022 r. Sygn. Akt: [...] oddalającego apelację skarżącego od wyroku Sądu Rejonowego w S. z 5 stycznia 2022 r. w sprawie o sygn. Akt: [...], który z kolei oddalił powództwo skarżącego przeciwko Krajowemu Ośrodkowi Wsparcia Rolnictwa w W. o wydanie nieruchomości gruntowej o pow. 30,93 ha położonej w S. gm. S.” (s. 2 skargi). Skarżąca, podając w uzasadnieniu skargi, że „[o]rzeczeniem Sądu Okręgowego w K. odmówiono wydania w/w nieruchomości dopuszczając możliwość zasiedzenia prawa własności w/w nieruchomości przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa w W.”, stwierdziła, że „[t]akie orzeczenie Sądu naruszyło prawa i wolności konstytucyjne Skarżącego: – prawo do ochrony własności (art. 64 ust. 1, 2 Konstytucji RP) oraz naruszenia reguły, iż wywłaszczenie możliwe jest jedynie na cele publiczne (art. 21 pkt 2 Konstytucji RP), a ponadto prawa do równego traktowania (art. 32 Konstytucji RP) oraz zasady praworządności (art. 7 Konstytucji RP) i sprawiedliwości społecznej (art. 2 Konstytucji RP) poprzez dopuszczenie możliwości zasiedzenia nieruchomości bezprawnie przejętej – wywłaszczonej na mocy ustawy o dobrach martwej ręki w czasie PRL” (s. 2 i 3 skargi). Zdaniem skarżącej wyrok Sądu Okręgowego w K. z 9 czerwca 2022 r. „naruszył zasadę równości

i praworządności wprowadzając zróżnicowanie podmiotu publicznego, któremu przyznano prawo do zasiedzenia własności nieruchomości przejętej w ramach ustawy o dobrach martwej ręki przez Państwo PRL bez formalnej dokumentacji – protokołu przekazania i bez dokonania zmiany właściciela w księdze wieczystej od kościelnej osoby prawnej – skarżącego, któremu odmówiono prawa do wydania w/w bezprawnie wywłaszczonej nieruchomości przyznając prymat zasiedzenia przed ochroną prawa własności. Taki wyrok naruszył prawo do ochrony własności poprzez uniemożliwienie odzyskania władania nieruchomością, do której jedynie skarżący ma prawo własności, prowadząc de facto do ponownego jej wywłaszczenia. Nadto, wyrok pozostaje w sprzeczności z zasadą, iż wywłaszczenie jest możliwe jedynie na cel publiczny i za słusznym odszkodowaniem” (s. 3 skargi). Skarżąca uznała, że „[p]oprzez wydanie orzeczenia przez Sąd Okręgowy w K. w niniejszej sprawie doszło zatem do naruszenia wyrażonej w art. 32 ust. 1 Konstytucji zasady równości i równego traktowania przez władze publiczne oraz określonej w art. 64 ust. 2 Konstytucji zasady równej ochrony prawnej własności i innych praw majątkowych, a także art. 21 ust. 2, który umożliwia skuteczne wywłaszczenie nieruchomości jedynie na cel publiczny, który jest realizowany. Konsekwencją zaś niezrealizowanego celu publicznego musi być zawsze zwrot wywłaszczonej nieruchomości – na żądanie uprawnionego podmiotu, przy czym ów zwrot winien być możliwy dla wszystkich obywateli na równych prawach, z uwzględnieniem zasad sprawiedliwości społecznej” (s. 9 skargi).

6. Sędzia Trybunału Konstytucyjnego zarządzeniem z 19 września 2023 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącej 26 września 2023 r.) wezwał skarżącą do usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej przez: 1) dokładne określenie przedmiotu skargi konstytucyjnej poprzez przytoczenie brzmienia zaskarżonego w *petitum* skargi konstytucyjnej art. 172 § 1 i 2 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2022 r. poz. 1360, ze zm.); 2) wskazanie, które konstytucyjne wolności lub prawa wynikające z art. 2, art. 21 ust. 1 i 2, art. 25 ust. 2 i 4, art. 31 ust. 2 i 3, art. 32 ust. 1 i 2, art. 37 ust. 1 oraz art. 64 ust. 1, 2 i 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i w jaki sposób zostały naruszone przez zaskarżony art. 172 § 1 i 2 ustawy – Kodeks cywilny oraz uzasadnienie sformułowanego zarzutu niezgodności z powołaniem argumentów lub dowodów na jego poparcie.

W piśmie z 3 października 2023 r. (data nadania), stanowiącym odpowiedź na zarządzenie sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 19 września 2023 r., skarżąca określiła przedmiot skargi konstytucyjnej, „przytaczając brzmienie art. 172 § 1 i 2 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2023 r. poz. 1610, ze zm.) dalej jako k.c.), zgodnie z którym w § 1. Posiadacz nieruchomości niebędący jej właścicielem nabywa własność, jeżeli posiada nieruchomość nieprzerwanie od lat dwudziestu jako posiadacz samoistny, chyba że uzyskał posiadanie w złej wierze (zasiedzenie), a w § 2. Po upływie lat trzydziestu posiadacz nieruchomości nabywa jej własność, choćby uzyskał posiadanie w złej wierze w związku z art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 20 marca 1950 r. o przejęciu przez Państwo dóbr martwej ręki, poręczeniu proboszczom posiadania gospodarstw rolnych i utworzeniu Funduszu Kościelnego (Dz. U. poz. 87 i 111 oraz z 1969 r. poz. 95) wskazującym, iż wszystkie nieruchomości ziemskie związków wyznaniowych przejmuje się na własność Państwa jako sprzeczne i niezgodne z niżej wymienionymi przepisami Konstytucji RP” (s. 1 pisma). Skarżąca wskazała, że „Sąd Okręgowy w K. poprzez zastosowanie w wyroku z 9 czerwca 2022 r. Sygn. Akt: [...], art. 172 § 1 i 2 k.c., przyjął za zasadny zarzut zasiedzenia własności nieruchomości kościelnej skarżącego przez Państwo PRL w latach 80 tych XX wieku, wywłaszczonej przez Państwo PRL w latach 50 tych XX wieku, przez co naruszył (...) wolności i prawa wynikające z niżej wymienionych przepisów Konstytucji” (s. 2 pisma): art. 2, art. 21 ust. 1 i 2, art. 25 ust. 2 i 4, art. 31 ust. 2 i 3, art. 32 ust. 1 i 2, art. 37 ust. 1, art. 64 ust. 1, 2 i 3 Konstytucji. W ocenie skarżącej „[u]zasadnienie wyroku Sądu Okręgowego w K. z 9 czerwca 2022 r. Sygn. Akt: [...]

i uzasadnienie wyroku Sądu Rejonowego w S. z 5 stycznia 2022 r. w sprawie o sygn. akt: [...], potwierdza naruszenie w/w konstytucyjnych zasad i praw skarżącego” (s. 3 pisma).

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu, gdy nie spełnia ona określonych przez prawo wymogów.

2. Skarga konstytucyjna jest szczególnym środkiem ochrony konstytucyjnych wolności i praw, którego merytoryczne rozpoznanie uwarunkowane zostało spełnieniem przesłanek wynikających z art. 79 ust. 1 Konstytucji oraz z przepisów u.o.t.p.TK, które określają zasady, na jakich dopuszczalne jest występowanie ze skargą konstytucyjną. Artykuł 79 ust. 1 Konstytucji stanowi, że każdy, czyje konstytucyjne wolności lub prawa zostały naruszone, ma prawo, na zasadach określonych w ustawie, wnieść skargę do Trybunału Konstytucyjnego w sprawie zgodności z Konstytucją ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o jego wolnościach lub prawach albo o jego obowiązkach określonych w Konstytucji. Doprecyzowanie art. 79 ust. 1 Konstytucji następuje w art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p.TK, który zobowiązuje skarżącego do określenia kwestionowanego przepisu ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o wolnościach lub prawach albo obowiązkach skarżącego określonych w Konstytucji i w stosunku do którego skarżący domaga się stwierdzenia niezgodności z Konstytucją. W świetle powołanej regulacji konstytucyjnej i ustawowej jedynym dopuszczalnym przedmiotem zaskarżenia i kontroli w trybie skargi konstytucyjnej może być przepis spełniający warunek o dwojakim charakterze: po pierwsze był podstawą prawną ostatecznego orzeczenia, w związku z którym wniesiono skargę konstytucyjną, czyli przepisem, na podstawie którego sąd orzekł ostatecznie o wolnościach lub prawach skarżącego określonych w Konstytucji, po drugie treść przepisu zaskarżonego w skardze naruszała konstytucyjne prawa skarżącego. Stosownie do art. 53 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p.TK skarżący musi uzasadnić podniesiony w skardze zarzut niezgodności kwestionowanego przepisu ustawy lub innego aktu normatywnego, ze wskazaną konstytucyjną wolnością lub prawem, z powołaniem argumentów lub dowodów na jego poparcie. Oznacza to, że skarżący musi przedstawić argumenty uzasadniające, że normatywna treść zaskarżonego przepisu stanowiła źródło naruszenia przysługujących mu konstytucyjnych wolności lub praw. W myśl art. 53 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p.TK skarżący zobowiązany jest zatem do wykazania bezpośredniego związku pomiędzy treścią zaskarżonego przepisu a naruszeniem wskazanych wolności lub praw konstytucyjnych, czyli uprawdopodobnienia, że naruszenie podanych wolności lub praw konstytucyjnych było wynikiem określonego sformułowania kwestionowanej regulacji ustawowej, której zarzucana jest niekonstytucyjność.

W związku z powyższym na skarżącej ciążył zatem obowiązek skonfrontowania treści zaskarżonego w skardze konstytucyjnej art. 172 § 1 i 2 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2022 r. poz. 1360, ze zm.; dalej: k.c.) ze wskazanymi w *petitum* skargi konstytucyjnymi wzorcami kontroli.

Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że w rozpatrywanej skardze konstytucyjnej skarżąca nie przedstawiła zarzutów dotyczących niekonstytucyjnej treści wskazanego w *petitum* skargi art. 172 § 1 i 2 k.c. Analiza skargi prowadzi do wniosku, że sformułowane w skardze zarzuty dotyczą wyroku Sądu Okręgowego w K. z 9 czerwca 2022 r. (sygn. akt [...]), a nie wskazanego w skardze przepisu k.c. Przedstawionymi w skardze argumentami skarżąca pod-

waża prawidłowość tego orzeczenia, podając, że wskutek wydania przez Sąd Okręgowy w K. wyroku z 9 czerwca 2022 r. doszło do naruszenia powołanych praw konstytucyjnych. W uzasadnieniu skargi podała argumenty, które miały świadczyć o niezgodności wyroku Sądu Okręgowego w K. z przysługującymi skarżącej prawami konstytucyjnymi. Również w piśmie z 3 października 2023 r., przesłanym w odpowiedzi na wezwanie zawarte w zarządzeniu sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 19 września 2023 r., skarżąca stwierdziła, że wyrok Sądu Okręgowego w K. z 9 czerwca 2022 r. (sygn. akt [...]) naruszył wskazane wolności i prawa konstytucyjne, podając również, że „[u]zasadnienie wyroku Sądu Okręgowego w K. z 9 czerwca 2022 r. Sygn. Akt: [...] i uzasadnienie wyroku Sądu Rejonowego w S. z 5 stycznia 2022 r. w sprawie o sygn. Akt: [...], potwierdza naruszenie w/w konstytucyjnych zasad i praw skarżącego”.

Odnosząc się do zarzutów przedstawionych w rozpatrywanej skardze Trybunał wskazuje, że zgodnie z art. 79 ust. 1 Konstytucji w postępowaniu inicjowanym skargą konstytucyjną przedmiotem kontroli może być jedynie przepis, który miał wpływ na treść ostatecznego rozstrzygnięcia o konstytucyjnych wolnościach lub prawach. W myśl art. 79 ust. 1 Konstytucji skarga konstytucyjna nie jest więc skargą na rozstrzygnięcie, lecz skargą na przepis prawa. Przedmiotem kontroli Trybunału Konstytucyjnego w drodze skargi konstytucyjnej nie mogą być prawomocne orzeczenia lub ostateczne decyzje zapadłe w indywidualnych sprawach, lecz wyłącznie akty normatywne, na podstawie których rozstrzygnięcia te zostały wydane. Trybunał Konstytucyjny nie posiada bowiem kompetencji do kontroli prawidłowości ustaleń sądu, sposobu zastosowania czy też niezastosowania obowiązujących przepisów przez sądy orzekające w indywidualnych sprawach, prawidłowości dokonanej subsumpcji stanu faktycznego, tylko do orzekania w sprawie zgodności z Konstytucją przepisów prawa, w celu wyeliminowania z systemu prawnego przepisów prawa niezgodnych z Konstytucją. Na podstawie art. 79 ust. 1 Konstytucji nie podejmuje się kontroli konstytucyjności stosowania prawa (zob. postanowienia TK z: 2 grudnia 2010 r., sygn. SK 11/10, OTK ZU nr 10/A/2010, poz. 131, 19 października 2023 r., sygn. Ts 218/21, OTK ZU B/2024, poz. 41). Zgodnie z powyższym skarżąca nie może więc kwestionować ostatecznego orzeczenia Sądu, ponieważ wydanie wyroku i jego treść nie mogą być przedmiotem skargi konstytucyjnej.

W związku z tym, że Trybunał Konstytucyjny nie posiada kompetencji do kontroli prawidłowości postępowania Sądu Okręgowego w K. orzekającego w sprawie skarżącej oraz zastosowania przez ten Sąd kwestionowanego w skardze przepisu k.c., Trybunał uznaje, że charakter zarzutów sformułowanych w rozpatrywanej skardze konstytucyjnej, jak również w piśmie złożonym w związku z zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 19 września 2023 r., którym skarżąca nie usunęła wskazanego w tym zarządzeniu braku formalnego skargi konstytucyjnej, uzasadnia odmowę nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

Biorąc powyższe pod uwagę Trybunał Konstytucyjny, na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p.TK, postanowił jak w sentencji.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p.TK skarżącej przysługuje prawo do wniesienia zażalenia na postanowienie o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej w terminie 7 dni od dnia jego doręczenia.